

ФОРМУВАННЯ ЕСТЕТИЧНОГО ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ ІЗ ЗАТРИМКОЮ ПСИХІЧНОГО РОЗВИТКУ

Ця стаття є теоретичним обґрунтуванням ролі естетичного виховання розвитку дітей із затримкою психічного розвитку. Описано специфіку впливу мистецтва на всебічний розвиток дитини.

Ключові слова: естетичне виховання, затримка психічного розвитку, мистецтво, естетичне сприймання, діти молодшого шкільного віку.

This article is a theoretical justification for the role of aesthetic education in the development of children with mental retardation. Describes the specifics of the influence of art on the comprehensive development of the child.

Key words: aesthetic education, mental retardation, art, aesthetic perception, primary school children.

Розвинене почуття прекрасного досягло високого ступеня розвитку, вміння відрізнити гарне від неестетичного багато в чому визначає поведінку людини і в школі, і на роботі, під час відпочинку, і в сім'ї. Естетичне виховання сприймається як розвиток і поліпшення у людині здатність до правильного розуміння, оцінки та створення прекрасного у житті й мистецтві, активну участь у творчості, творення за законами краси.

При чому воно є лише певною стороною всіх інших форм виховної діяльності, тому що у нього немає свого особливого предмета, адже естетичні цінності не утворюють якоїсь локальної предметної сфери, але виникають у ході освоєння людиною всього чуттєвого світу, що сприймається. Разом з тим жодна форма виховної діяльності не є повноцінною, не досягає великого результату, якщо вона не включає компонент останнього. У результаті розвитку світової естетичної думки явно виявляються прямі контакти естетичного виховання з педагогікою [5, с.12].

Важливу роль мистецтва у вихованні та навчанні дітей з особливими освітніми потребами підкреслювали як зарубіжні представники спеціальної педагогіки Е. Сеген, Ж. Демор, О. Декролі, так і вітчизняні психологи та лікарі Л.С. Виготський, А.І. Граборов, В.П. Кашенко.

Мистецтво має великий потенціал для розвитку особистості дітей із затримкою психічного розвитку. Глибина естетичних почуттів, вміння знаходити красу в навколишній дійсності та мистецтві відіграють ключову роль в збагаченні духовного життя дитини. Важливо, щоб учні знаходили, розуміли, розпізнавали людську красу в собі, милувалися власною прекрасною і людиною природою.[1, с. 507].

Слід зазначити, що для учнів із зазначеної категорією характерне зниження пізнавальної сфери. Пізнавальна активність розглядається в науково-методичній літературі як одна з найважливіших причин

труднощів навчання. Діти не вміють орієнтуватися та аналізувати умови проблемних фактичних завдань. Тому, досягти своєї мети, вони повторюють одні й ті ж помилки, не відкидаючи неправильні варіанти. Намагаючись при спробах досягти мети не відкидають помилкові варіанти, а повторюють одні й самі помилки.

Головне завдання вчителя під час уроку – це забезпечення своєї діяльності учнів. Для цього вчитель повинен створювати умови для активного включення учнів у пізнавальний процес та забезпечувати їх емоційною підтримкою.

У дітей із порушенням нормального темпу психічного розвитку недостатньо сформована здатність до естетичного сприйняття навколишнього світу. Це обумовлено недоліками уваги, сприйняття, мислення та емоційного розвитку. Через недостатню інтегрованість мозкової діяльності учні не можуть розпізнавати пред'явлені об'єкти (перевернуті або недомальовані зображення, схематичні та контурні малюнки) і мають труднощі з об'єднанням окремих деталей малюнка в єдиний смисловий образ. Цей специфічний розлад сприйняття у дітей із затримкою розвитку характеризує обмежене та фрагментарне розуміння навколишнього світу [2, с. 268].

Основою естетичного виховання є певний рівень художньо-естетичної вихованості особистості та здатність естетично осмислювати дійсність. Цей рівень виявляється як у розвитку всіх компонентів естетичної свідомості (почуттів, поглядів, переживань, оцінок, вподобань, потреб та ідеалів), так і у формуванні умінь і навичок позитивної перетворювальної діяльності в мистецтві, праці, повсякденному житті та стосунках.

Серед цих завдань - забезпечення високої художньо-естетичної культури, розвиток естетичних бажань і почуттів, формування мовленнєвої культури, оволодіння українською мовою та виховання кращих якостей духовності, таких як працелюбність, глибокий зв'язок з природою, толерантність і любов до Батьківщини [4, с. 268].

Смисловими орієнтирами естетичного виховання молодшого шкільного віку з затримкою психічного розвитку є наступні:

- розуміння прекрасного в навколишній дійсності, природі та трудовій діяльності, як у школі, так і поза нею;
- елементарна інтерпретація змісту творів мистецтва; емоційне сприйняття різноманітних вистав, фільмів, спектаклів, концертів, архітектурних і культурних споруд; ставлення до них з повагою і любов'ю;
- розвиток художньої творчості (самовираження, читання, малювання, ліплення, аплікація), творчої уяви та гумору;
- прихильність до елементів культури поведінки, дбайливого ставлення, художнього оформлення класу;
- уявлення потворної поведінки, відсутність опору, прийняття безладу та неохайного догляду [3, с. 250].

Основними напрямками та засобами художнього виховання в початковій школі є навчальна та позакласна діяльність, природа, праця,

мистецтво, естетична праця в докiллi, поведiнка, фiзкультура i спорт. Вивчаючи рiзні за змістом i характером твори, вчителі використовують метод порiвняння i протиставлення, щоб допомогти дiтям цiєї категорії розрiзняти прекрасне i потворне, змістовне i безглузде, виховувати високий художній смак, любов до друзів, ненависть до ворогів, повагу до старших, доброту, чуйність i співчуття до чужої бiди.

З метою розвитку морально-естетичних якостей школярів початкового віку, що мають подібні відхилення, необхідно зробити все можливе, щоб не тільки викликати позитивні емоції при сприйнятті виховного змісту твору, але й забезпечити, щоб учні керувалися високими емоціями у своєму житті. Успішне вирішення цього важливого морального завдання вимагає від учителів початкових класів пильної уваги до розвитку естетичних знань.

Дитячі враження зберігаються в пам'яті й наповнюють душу трепетною гостротою, ніжною теплотою, світлою добротою та щирою любов'ю до життя. Що більше дитина бачить прекрасного, то більш значущим стає її життя [4, с. 268].

Таким чином, естетичне виховання-це невід'ємна частина всебічного виховання, яке ґрунтується на досвіді, який набуває дитина, i надає цьому нове звучання з позиції чудового. Цілеспрямоване заняття з художнього, музичного, образотворчого мистецтва є одним з найважливішим інструментом виховання. Вона є невід'ємною частиною загального розвитку дiтей i позитивно впливає на здібності дiтей з даними порушеннями, дозволяючи їм краще курувати своєю емоційною та інтелектуальною діяльністю.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Виготський Л.С. Психологія розвитку М.:Ексмо, 2015. 507 с.
  2. Бовкуш К. П. Основні засади формування інклюзивної компетентності педагога . 2014. 130с.
  3. Демянчук О.Н. Естетичний інтерес як педагогічна проблема /Психологія i педагогіка. 1995.с 250
  - 4.О. А. Дубасенюк, Н. Г. Сидорчук. Житомир. І. Франка, 2012. – 268с
- Науковий керівник кандидатка педагогічних наук, доцентка Меліхова В.В.**